

VÁNYAI FEHÉR JÓZSEF

A 79-es nyár

Százötven forintos Expressz-táborok, így járod be az országot: Velence, Balaton, Dunakanyar. A villanypóznára akasztott hangszóróból egész nap a Léna szól az Omegától: hull a hó, fú a szél, Dimitrij Lénáról mesél, árnyékban 35 fok. Valaki nagyon szerelmes lehet egy ilyen nevű csajba (Léna), vagy a diszkós otthon felejtette a kazettáit. A farmerzsebben megolvad a Sport szelet, és nincs másik: se gatyá, se csoki. A stúdiósok fellázadnak a minősíthetetlen menzákost ellen, de az éhségstrájkot le-törrik a Révész Sándorba szerelmes lányok, este a Szúnyog-szigeten koncertezik a Piramis, ott a helyük. A „lázkodó” fiatalok egész nap vaságyakon döglenek, King Kong, a táborvezető kétóránként ellenőrzi az őrségváltást. Tanévben testnevelést tanít a mezőgazdasági gépészeket képző szak-középben, diákjai remegő gyomorral mérik a salakon a százakat, kézben stopper. King Kong késő este – nyakában rúdelemlámpa – a terepet járja, kérdés nélkül is lekever pár pofont a lányos faházak körül settenkedőknek. Kibabrálunk vele: mi magunk vállaljuk el az éjszakai őrséget, mintha bátrak lennénk, így aztán szabad az út a mohácsi bigék bungalójába, valami gyanúsat észleltünk. „Csak ennyien”? – suttogja Malacka sarki fekhelyéről... Aztán mégis lebukunk, King Kong hajnalban büntít osztogat: a tábort átszelő patakából kell köveket, kisebb sziklákat felgörgetni a parton, a mélység két és fél méter. Izzadunk, mint a marokszedők, városnézés nyista. Csütörtök este Vágó István érkezik, játékos vetélkedő első vég-rig, Dinnyés Józsi Che Guevaráról és Fidelről énekel. A börtön ablakába soha nem süt be a Nap. Búcsúzóul Mini-koncert a dunai hajón, mire visszafordulunk, már mindenki részeg. Hé-hé-hé, hó-hó-hó, jön a gőzhajó, itt a gőzhajó, Vissza a városba. Utolsó utáni buli, szólótánc a Boney M. River of Babylon című számára. A vasútállomásra menet csatlakozunk a helyi KISZ-szervezet tiltakozó menetéhez, kezekben tábla, melyet a célhoz érve leadunk, szendvics és sör jár érte. Az emlékezet vásznára örökre beég: „Szabadságot Salvador Allendének!”

Télapó Filtolra gyújt, és leég vattaszakállá

– Kicsi, de nagyra nőtt benne a gonosz – jellemez az egész osztály színe előtt különben kedvenc „gyakorlat” tanárom, Matuska, miután kiderült, hogy Mikulás-szakállam nem véletlenül égett le, cigire gyújtás közben kapott bele a láng. Kalapácsnyelet már tudok csinálni, ügyesen reszelem és csiszolom a fát, de a karácsonyfára készülő papírlánc karikái csorognak a ragasztótól és rángatózik a kezem, mintha egy Chaplin-némafilmben szerepelnék.

A csíny, a rosszaság nem maradhat következmények nélkül, leváltanak az őrsvetetői posztról, elvégre mégsem járja, hogy nyolcadikos lányok és fiúk gyűlés végén Filtolt szívjanak a sulivécén. Pedig egyedül én végzek őrsvetetőképzőt az osztályból, engem küldenek Balatonszabadjára, egész nap zakatol velünk a vonat, mire odaérünk, lemegy a nap. Félévkor és év végén is ötösök az ellenőrzőmben. A magatartásommal sincs különösebb baj, kissé gátlásos gyerekként hátra tett kézzel ülök a padban még hatodikban is. De ahogy kamaszodni kezdek, vonz a rejtély, a titok, mindaz, amire a felnőttek azt mondják, hogy bűn, gyerekeknek nem való.

Először is fejembe veszem, hogy ha török, ha szakad, hippí leszek. Természetesen semmit sem tudok a huligánokról, csak a divat külsőségeit próbálom utánózni. Farmerom nincs, szövetnadrágot hordok, de kopott bársonynadrágot megtalálom a szekrény mélyén, az anyagát vesztett foltjaival már majdnem olyan, mint egy igazi farmis. Az egyik főtéri huligán fehér műbőrrel toldja ki munkásnadrágja két szárának alját (amerikai westergatyája neki sincs), ami nekem nagyon imponál. Óbarna bársonyom végét narancssárga kordesíkkal hosszabbítom, ciroksöprűvel gitározom a tükör előtt a Mungo Jerry In the Summertime című számára, önfeledten csettegem az énekessel együtt, hogy ó, csicccsicsi, ó csicccsicsi. Fogalmam sincs, mit jelent, az angol szavakat kiejteni sem vagyok képes, nemhogy érteni, az isiben az oroszot gyűrjük, bár azon a nyelven sem tudok semmit, legfeljebb sóhajtani vagy harangozni. Kossuth rádió, 12 óra 30 perc, Tánczenei koktél, következik a Bay City Rollerstől a „Bye, Bye, Baby”.

Számban a szál Filtollal gyufaért nyúlok, még nem sejtem a sötét jövőt, hátamon szemeteskosárból készített puttony, benne csokis és rózsaszín szaloncukrok tömege, fejemen fordítva felhúzott piros térdzokni sapka gyanánt, odabent negyedikes pisisek várakoznak rám, a Mikulásra. Nem számítanak röpködő angyalkákra, a Mikulást is inkább Télapónak hívják („gyegy maróz”), a faliújságon krepp papírból készített hópolyhek és a kopasz bácsi, aki mindenek felett állva feltétlenül jó. Hogy okos is, sőt a legokosabb ember a világon, nem sejtethjük.

Még odakint kigyullad vattából készített szakállam, amilyen gyorsan csak tudom, letépem, így is megpörkölődik nyakam és állam alatt a bőr,

de egyelőre nem fáj, később viszont iszonyatosan. A baleset sem akadályozhat meg abban, hogy – immáron vattaszakáll nélkül – belépjek az olajos padlójú, forgáccsal felszórt tanterembe, a kicsik megszeppenve bámulnak, nem merik számon kérni a nyomomban terjengő füstszagot.

A nővéremtől elcsent garbóban somfordálok a fenyőbálba, hiába, így is ki-kivillan nyakamon a varasodás, tombola, zsíros kenyér sóval és pirospaprikával, a színpadról a „gyakorlat” tanár nyomatja hangszórókból a tánczenét: Németh Vilmos a Balatoni nyárról, a Generál és a Kócbabák a fűrésről énekel, a Zsötemről szó sem lehet. Ha egy-egy pár megfedkezik magáról és túl közel táncol egymáshoz, Matuska – kezében a legvastagabb lexikkal – melljük lép, és közénk tolja a könyvet, kétségbevonhatatlanul jelezve az engedélyezett távolságot.

Nincs kedvem táncolni, ráadásul nem is tudok, alig veszem észre, hogy majomsziget képződött körülöttem, a disc jockey le is kiáltja az emelvényről, hogy „hölgyválasz!”, riadtan menekülünk. Véletlenül rossz szalag keveredett a magnóba, felhangzik az „I can't get no” jellegzetes gitárszólója, de Matuska azonnal lekapcsolja.

